

ĠÁREZSIZLIK JILLARIDA QARAQALPSAQSTANDAĠI JER-SUV ATAMALARINDAĠI ÓZGERISLER.

Jabbarbergenova Biybizada Rustemovna
Qaraqalpaqstan Respublikasi Kegeyli rayoni
9 – sanli ayrim pánler tereñlestirip oqitilatuġin
mekteptiñ qaraqalpaq tili páni oqitiwshisi.

MUSTAQILLIK YILLARIDA QORAQALPOG‘ISTONDA YER-SUV ATAMALARINING O‘ZGARISHLARI.

Jabbarbergenova Biybizada Rustemovna,
Qoraqalpog‘iston Respublikasi Kegeyli tumani,
9-sonli maktabning qoraqalpog tili fani o‘qituvchisi.

CHANGES IN LAND AND WATER TERMS IN KARAKALPAKSTAN DURING THE YEARS OF INDEPENDENCE.

Jabbarbergenova Biybizada Rustemovna,
Karakalpak language teacher at school No. 9,
Kegeyli district, Republic of Karakalpakstan.

Annotatsiya: Ushbu maqolada Qoraqalpog‘iston Respublikasida joylashgan toponimlarni eski tuzimdan qolgan (Lenin, K.Marks, Kuybyshev, Kalinin, Kirov h.b) tısqarı «Komsomol», «İnternatsional», «İskra», «Mir», «Yubileynıy», «Kollektiv», «Bolshevik», «Kommuna», «Proletar», «Gigant», toponimlar va hozirga kelip milliy nomlarga o‘zgartilgan toponominlar haqqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zalar: Toponimlar, milliylik, ma‘daniyat, Qoraqalpog‘iston, yer-suv atamaları

Xalıq jasaytuġın jay orınlarınıń atamaları waqıttıń ótiwi menen ózgeredi. Bunıń tiykarǵı sebebi xalıq jasaytuġın punktler jámiyettiń sotsiallıq-siyasiy, ekonomikalıq hám mádeniy turmısı, xalıqtıń ulıwma turmıs tárzi menen baylanıslıǵı, olarda jámiyette júz berip atırǵan ózgerislerdiń óz kórinisin tabıwında bolıp tabıladı. Basqasha aytqanda oykonimler sotsial-ekonomikalıq hám siyasiy ózgerislerdiń indikatori bolıp tabıladı. Sebebi, ilimiy tayanıştı tereń bolmaǵan hár qanday qurılma bir kún bolmasın, bir kún qulaydı. Keńes húkimeti ıdırap ketkennen keyin jay orın atamaları milliy qádiriyat qatlamlarınıń biri sıpatında tán alınıp, xalıq tariyxı, mádeniyatı hám tiline baylanışlı

bolmağan tariyxıy-geografiyalıq atamalar, tiykarınan xalıq jasaytuğın punktlerdın atları ózgertildi, tariyxıy atamaları tiklendi yamasa qayta ataldı.

Toponimlardı eki úlken topargá bóliw múmkin: tábiıy, yağniy xalıq toponimları hám rásmiy, yağniy tábiıy emes toponimlar¹.

Tábiıy, xalıq toponimlar kóp ásirler dawamında tábiıy xalda júzege kelgen atamalar bolıp, olardıń dóretiwshisi, jaratıwshısı xalıq. Bul atamalardıń ayrımların kim, qashan qoyğan, ne sebepten solay atağanlıǵı házirgi kúnge kelip umıtılıp, olardı anıqlaw bolsa ayrıqsha izertlewlerdi talap etedi. Xalıń toponimleri ásirler dawamında tariyx sınavlarınan ótip, sılınıp qısqa sózlerge aylanǵan.

Xalıq toponimlarınıń eń baslı ózgeshelikleriniń biri olardıń materiallıǵı, yağniy olardıń jaratılısına qaray materiallıq real tiykarlarǵa iye bolıwı bolıp tabıladı. Sol sebepli xalıq atamalarınıń negizi belgili bir orın, territoriyaǵa geografiyalıq - fizikalıq obektlerge tán bolǵan belgiler boladı. Atamanıń júzege keliwi ushın sebep bolǵan qandayda bir waqıya, hádiyseler haqqında bizge xabar berip turadı. Xalıq toponimlarına tán bul pazıyet toponimiyanıń tiykarǵı talap hám nızamlılıqlarına tán nárese. Sol sebepli xalıq toponimleri uzaq ómir súredi hám jasaǵısh boladı. Tábiıy toponimlar bul hár bir xalıqtıń áyyemgi dáwirlerinen baslap, ásirler dawamında qalıs xızmeti, izleniwi hám dóretiwshiliginiń ájayıp jemisi.

Tariyxta sonday atamalar bar bolıp, olardıń júzege keliwi belgili bir dáwirlerde bir shaxstıń qálewine, arnawlı qararlar, kórsetpelerge baylanıslı boladı. Mine sonday atamalardı rásmiy toponimler deymiz. Rásmiy atamalardıń negizi ádette, ózleri ańlatıp turǵan orınıń, obektıń tábiıy ózgesheligin kórsetpey, oǵan jabıstırıp qoyılǵan jarlıqqa usaydı. Shoralar dáwirinde Ózbekstan territoriyasındaǵı jay orınlarına berilgen atamalardıń negizin mine usınday rásmiy atamalar iyelegen.

Dáslep, shoralar dáwirinde qalalar, awıllar, ayırım rayonlar, kósheler, mámleketlik hám jámiyetlik xojalıqlar, qalalar, awıllarlar, mekeme hám shólkemler h.b qoyılǵan atamalardıń negizin joqarıdan kórsetpe etip berilgen arnawlı qararlar arqalı tańlanǵan hám berilgen edi.²

Bunıń ústine shoralar dáwirinde qoyılǵan atamalardıń kópshiligi ideologiyalıq hám siyasiy kóz-qaraslar menen baylanıslı qoyılǵan bolıp, atama ózi atap atırǵan obektıń ózgesheligi menen mazmunı jaǵınan baylanısqa iye emes, real atalıw nominativ) tiykar hám sebepten ayırılǵan toponimlar edi.

Shoralar dáwirinde júzege kelgen toponimlardıń negizin shaxslar atına berilgen yamasa ideologiyalıq mazmun menen suwǵarılǵan atamalar qurar edi. Olar ótmish dúzim túsiniqlerin ózinde jámlegen siyasiy devizlar, jarnamalarǵa uqsar edi. Toponimika páninde «memorial toponimlar», «personal toponimlar» dep júritiletuǵın

¹ E.Begmatov Joy nomlari manaviyat kuzgusi. T.,1998., 21 b.

² S.Qoraev. Ózbekiston viloyatlari toponimlari. T., 2005. 34 b.

bunday atamalar orındı da waqıttı da tańlamay, hár qanday obektke jabıstırıp qoyıla beredi.

Eski dúzim ideologiyası menen baylanıslı atamalardıń mazmunı siyasiy ideyalardan ibarat bolıp kópshilik jaǵdayda russha atamalar olardıń negizin quraǵan. Sol sebepli burıńǵı Awqamnıń barlıq territoriýalarında bolǵan sıyaqlı Qaraqalpaqstan territoriýasında sonıń ishinde Nókis qalasında shaxslardıń atları hám familiýalarına tiykarlanǵan kóp sanlı atamalardan (Lenin, K.Marks, Kuybıshev, Kalinin, Kirov h.b) tısqarı «Komsomol», «İnternatsional», «İskra», «Mir», «Yubileynıy», «Kollektiv», «Bolshevik», «Kommuna», «Proletar», «Gigant», usaǵan toponimlar kóplep ushrasar edi. Keńes dáwiri toponimikalıq siyasatına shaxslardıń atın « máńgilestiriw» degen túsinik tiykarǵı rol oynadı. Bunda tiykarınan, marxum shaxslar kózde tutılar edi. Biraq 1960 jıllarǵa kelip ele tiri shaxslardıń atları da «máńgilestirilip» baslandı. Al toponimlerdiń tiykarǵı máqseti jay orın atamaların bir birinen ayırıw ekenligin hesh kim túsingisi kelemedi.

Respublikamız territoriýasında áyyemgi dáwirlerden berli saqlanıp kiyatırǵan bir qatar tariyxıy, xalıq atamaları shoralardıń toponimikalıq siyasatı sebepli, olardıń ornın « jańasha», « zamanagóy» dep júritilgen ideologiyalıq atamalar iyeledi.

Awqamnıń toponimik siyasatı jay-orınlarǵa atama beriw islerin de oraylastırdı. Nátiyjede bul wazıypa xalıqtıń qolınan tartıp alınıp partiya shólkemleriniń qolına ótip, sol dáwirdiń ideologiyalıq quralına aylandı. Bul iste xalıq massasınıń qatnası, pikiri buwıldı hám nátiyjede áste-aqırın adamlar buǵan biyparwalıq penen qaraytuǵın boldı.

Shoralar alıp barǵan toponimikalıq siyasat keltirgen keri aqıbetler burıńǵı Awqam territoriýasındaǵı barlıq milliy tillerdegi áyyemgi tariyxıy toponimlardıń tiykarǵı bóleginiń tamam bolıwına alıp keldi. Bul atamalar – xalıq tariyxı, mádeniyatı hám tiliniń biybaxa, tákirarlanbaytuǵın baylıǵı edi.

Jay-orın atamaları úlkemiz mádeniyatınıń bir bólegi bolıp, hár bir orın ataması tariyxımızdıń uzaq ótmishiniń bir bólegi bolıp tabıladı. Sol sebepli milliy tilimizdegi toponimikalıq dizimniń joq etiliwi – bul xalıq tariyxı hám milliy mádeniyatına, úlkeniń tábiyatı, fizikalıq-geografiyalıq jaǵdayına baylanıslı biybaxa áyyemgi derekler hám maǵlıwmatlardıń máńgi joǵalıwı bolıp tabıladı. Sol sebepli tariyxıy toponimlerdi joq etiw – bul toponimiya dizimindegi milliylikti, milliy ruwxı, ózine tán ózgeshelikti joq etiw degen sóz. Gárezsizlik jıllarında tariyxıy atamalarǵa «mádeniyat estelikleri» dárejesi berildi. Bunda eki máqset kózde tutılǵan: birinshisi, toponimlardıń xalıq mádeniyatı hám ruwxıyatınıń bir bólegi, onıń birden-bir miyrası ekenligin tán alıw, ekinshiden barlıq mádeniyat estelikleri sıyaqlı tariyxıy atamlardı asırıp-abaylaw, saqlaw hám qorgaw bolıp tabıladı.

Mine sonlıqtan óz gárezsizlik jolınan baratırǵan, óz milliy ideologiyası, ruwxıyatın qalıplestirip atırǵan, óz milliy qádiriyatların áste-aqırın tiklep atırǵan Ózbekstan

hám Qaraqalpaqstan respublikaları hám administrativlik-territorial jay- orınlargá atama beriwdey baslı máselege biyparwa qaray almaslıgı anıq edi.

1989 jıl 21 oktyabrde Ózbekstan Respublikasınıń Mámleketlik tili haqqındaǵı nızamı qabıl etildi.³ Onda respublika xalqı hám mádeniyatı tariyxında birinshi márte «... barlıq tarixiy atlar hám jay-orın atamaları xalıqtıń milliy mülki esaplanadı hám mámleket tárepinen qorǵaladı » dep kórsetilgen (24-statya). 1995 jıl 21 dekabrde Ózbekstan Respublikasınıń mámleketlik tili haqqındaǵı nızamǵa ózgertiwler hám qosımsha kirgiziw haqqında ÓR Oliy Majlisi qarar qabıl etti hám Mámleketlik til haqqındaǵı nızam tastıyıqlandı. Onıń 22-statyasında: «Respublikanıń administrativlik-territorial birlikleri, maydanları, kósheleri hám geografiyalıq obektlerdiń atamaları mámleketlik tilde kórsetiledi» 1996 jıl 30 avgustda bolsa «Ózbekstan Respublikasında administrativlik-territorial dúzilisi, toponimik obektlerge atama beriw hám olardıń atların ózgertiw máselelerin sheshiw tártibi haqqında» Ózbekstan Respublikasınıń Nızamı qabıl etildi. Onda «..administrativlik-territorial birlikleri, xalıq jasaytuǵın punktler hám olardıń quramındaǵı bólimlerge, sonday aq kárxanalar, shólkemler, fizikalıq-geografiyalıq, geologiyalıq hám basqada obektlerge atama beriw hám olardıń atamaların ózgerettiriw tártibin belgileydi»⁴.

1996 jıl 31 mayda Ózbekstan Respublikası Ministirler Keńesi «Ózbekstan Respublikasındaǵı jergilikli-territorial birlikler, xalıq jasaytuǵın punktler, shólkemler hám basqa toponimikalıq obektlerdiń atamaların tártipke salıw haqqında» ǵı qararı qabıl etildi⁵. Bul qarar ǵárezsiz Ózbekstan mámleketinde toponimikalıq siyasat qánshellı izbe-izlik penen ámelge asırılıp atırǵanlıǵınıń dáliyli. Qarardıń mánisi hám áhmiyetine kelsek, qararda «orınlarda toponimikalıq obektlerdiń eski dúzim kommunistlik ideologiyagá xızmet etetuǵın, xalqımız tariyxı hám milliy úrp-ádetlerine baylanıslı bolmaǵan atamalardıń saqlanıp turǵanlıǵı» qaralandı, bul jaǵdaydıń ǵárezsizlik ideyaları ushın jat ekenligi belgili. Sol sebepli bunday toponimlardı basqa atamalar menen almasırw lazımlıǵı, bul isti baslaw hám tamalawdıń anıq múddeti belgilendi.

Usı hujette jay-atamalargá atama qoyıw hám olardıń atların ózgertiriwdiń ilimiy tiykarı belgilep berilgen. Ásirese, shaxslar atın «mángilestiriw», adamlar atna atama qoyıwdıń miyzanı hám shegaralarına anıqlıqlar kirgizilgenligi áhmiyetli.

Sonday aq, bul qararda jay orınlardı ataw, olardıń atların ózgertiw isin qadaǵalaw hám tártipke salıw ulıwma mámleketlik áhmiyetke iye másele dep belgilengenligi áhmiyetli. Ózbekstan Ministirler Keńesi territoriyasında Ózbekstan Respublikasındaǵı

³ «Xalq sózi», 1989 yil, 21 oktyabr, 1-bet.

⁴ «Xalq sózi», 1996 yil, 7 sentyabr, 1-bet.

⁵ «Xalq sózi», 1996 yil, 1 iyun, 1-bet.

toponimikalıq obektlarğa atama beriw máselelerin qorgawshı Respublika komissiyasınıń islep turǵanı hám jay orın atamalarınń isine Ózbekstan mámleketi berip atırǵan itibardıń jarqın dáliyidur.

Ǵárezsizlik jolına qádem qoyǵan Ózbekstan Respublikası óziniń maqset hám arızıw-ármanlarına tuwrı keliwshi siyasatın belgilep alıp, onı turmısqa engiziwdi áste-aqırınlıq penen júrgizbekte. Jay-orın atamaların qoyıw máselesine Respublika Prezidenti İ. A. Karimov úlken itibar menen qaray otırıp, shıǵıp sóylegen sózlerinde jay-orınlarǵa bolǵan múnásibet, olarǵa atama qoyıw hám ózgertiriw júdá juwapkerli is ekenligin, bunda milliy atamalarǵa múnásibet, orınlardı ataw hám ózgertiw juwapkerli is ekenligi, onda milliy manawiyat, milliy qadiriyať úrp-ádetlerge, ǵárezsizlik jolındaǵı ideyalarǵa ámel qılıw kerekligin qayta-qayta atap ótti. Jurtbasshımız usı máselege tiyisli kórsetpeleri, pikirleri Ózbekstan mámleketi toponimikalıq siyasatınıń negizin quraydı.

Ǵárezsiz rawajlanıw jolına ótken Ózbekstan respublikası óziniń ǵárezsizlik ideologiyasın, milliy til hám milliy qadiriyaťlarǵa ádil múnásibet siyasatın jaratar eken, xalıq tariyxı hám milliy mádeniyatınıń aynası bolǵan toponimlar táǵdirine biyparwa qaray almaslıǵı óz-ózinen belgili. Sol sebepli keyingi jıllarda respublika territoriyasındaǵı bir qatar rayonlar, qalalardıń atamaların ózgertiriw haqqında Prezidenttiń Pármanları, Ózbekstan Oliy Majlisi qararları qabıl etildi.⁶

Ózbekstan Respublikasındaǵı toponimikalıq obektlarğa atama beriw máselelerin qorgawshı Respublika komissiyasınıń 1996 jıl may ayında qabıl etken «Nızamı» da komissiya «...atama beriw usınıs etilip atırǵan adamnıń mámleket xalqı aldındaǵı úlken xızmetleri, atı qoyılıp atırǵan tarawǵa qatnası, onı rawajlandırıwǵa qosqan úlesin esapqa aladı» deyilgen. Demek, ataması jay orınǵa beriletuǵın shaxstıń: 1) mámleket xalqı aldında úlken xızmeti bolıwı lazım; 2) atı qoyılıp otırǵan orınǵa baylanısı bolıwı kerek; 3) sol jay-orındı payda etiwde yamasa sol tarawdı rawajlandırıwǵa múnásip úles qosqan bolıwı lazım. Jay – orınlarǵa atama beriw haqqında sóz ketkende «ullı ata-babalarımız» degen túsinik ushrasadı. Bul túsinik xalıqtıń uzaq hám jaqın ótmishinde jasap ótken, tariyx sınavlarına shıdam berip xalıqtıń milliy maqtanıshı hám abıroyına hám siyasatınıń quralına aylanǵan, olardı ózinde toplaǵan usılǵa aylandırǵanı málim. Sol sebepli óz ǵárezsizligi jolında baratırǵan, óz milliy ideologiyası, ruwxıyatın qalıplestirip atırǵan (limnonimlar, gelonimlar, potamonimlar) h.b. atamalar bolıp, olar ulıwma jay-orın ataması sıpatında payda bolǵan emes, biraq olar óziniń tiykargı wazıypası hám mánisinen tısqarı watan perzentlerin ańlatadı. Bular Amir Temur, Ulugbek, Abu Rayhan Beruniy, Alisher Nawayı, Ahmed Yassawiy, Berdaq, Ajiniyaz, Kunxoja sıyaqlı ullı

⁶ Begmatov.E. Joy nomlari manaviyat kózgusi. T.,1998. 44 b.

insanlar. Bular qatarına ótmishte xalıqtıń ilimiy, mádeniy aǵartıwshılıq, diniy-filosofiyalıq miyrasına úlken úles qosqan jazıwshılar, alımlar, arxitektorlar, súwretshiler, tariyxtanıwshılar, shıpakerler óz úlkesiniń azatlıǵı hám gárezsizligi ushın gúresken ullı sarkardalar , qaharmanlar kiredi.

Olar negizinde óz atların máńgilestiriwge mútáj emes. Olar álleqashan aq shashlı tariyxımızdıń tórinen, xalqımız qalbiniń tórinen orın alǵan. Har bir dáwirde waqıt ótiwi menen tábiyat qushaǵında belgisiz hám sırlı bolıp kelgen fizikalıq-geografıyalıq obektler anıqlanadı yamasa insanlar tárepinen jańa qalalar, awıllar, kanallar, kósheler payda etiledi. Nátiyjede bularǵa atama beriw kerek boladı. Sonday aq ayırım waqıtları jay orınlardıń yamasa obektlerdiń burınǵı atamalarına adamlardıń múnásibeti ózgeredi. Demek olardıń da atamaların basqaları menen almastırıw kerek boladı.

Respublikamız territoriyasında sonıń ishinde Nókis qalası territoriyasında shoralar dáwirinde zorlap kiritilgen toponimlerdiń kópshiligin rus tilindegi adam atları hám familiyaları, russha sózlerden ibarat bolıp, olardıń jazılıwıda russha edi. Mısalı, Lenin, Kalinin, Ordjenikidze, Budenniy, Shapaev, Kirov, Stepan Razin, K.Marks, Engels, usaǵan adam atlarına qoyılǵan kósheler hám Krasnoarmeyskaya, Pesoshnaya, Zapadnaya, Krasnogvardeyskaya, Veterinar, Poshtovaya, Shosseynaya, Koltsevaya, Oktyabrskaya, Stepnaya, Tsvetoshnaya, Pesshanaya, Korotkaya, Sadovaya, Kolxoznaya, Ogorodnaya, Bulvarnaya, Proletarskaya, Revolyutsionnaya, Kommuna, Muzikalnaya, Reshnaya, Komintern usaǵan atamadaǵı kósheler bizge tuwrı keliwi, sińip ketiwi, toponimikalıq dizimimizdi bayıtıwı múmkinbe ? Mine bul jaǵday burınǵı awqam dáwirinde pútkil Ózbekstan hám Qaraqalpaqstan, sonıń ishinde Nókis qalası territoriyasında kóplep ushrasar edi.

Jay-orınlarǵa atama beriw isindegi eń quramalı mashqalalardıń biri orınlardı shaxs atları menen ataw máselesi. Jay-orınlardı shaxslar atı menen ataw, ásirese shoralar dáwirinde háwij alǵan edi. Bunı biz joqarıdaǵı mısallarda kórip óttik. Ol dáwirlerde toponimlar ayırım shaxslardı ullılaw, olardıń atların máńgilestiriwi keń tarqalǵan usılına aylanǵan edi. Qanday shaxslardıń atları máńgilestiriliwge múnásip, qaysıları múnásip emes. Bunıń talap hám miyzanları házirgi kúnge shekem jeterli túrde hám izbe-iz belgilengen joq.

Toponimiya sınavında ayırım orınlı emes, múnásip emes atamaların payda bolıwına sebepshi bolǵan nárse shaxs atın asıǵıp, hár tárepleme oylanıp kórmesten, dáwirdiń sınavı, xalıqtıń qalıs bahasın kútpesten «máńgilestiriwge» umtıladı. Sol sebepli toponimik obektlerdiń atamaların tártipke salıw Respublika komissiyasınıń «Usınıs» ında tómendegishe talap etiledi «Shaxs atı onıń óliminen keyin keminde 5 jıl

ótkennen keyin yamasa shaxstń abıroy itibarı keminde sherek ásirlik múddetke shıdam bergende ǵana obektlerge qoyılıwı múmkin» ⁷.

Taxtakópir rayonında ózgeriske túsken toponimlerden kóshelerden Kalinin kóshesin Qaraqalpaqstan, Kirov kóshesin Xojaniyaxov, Telman kóshesin A. Dosnazarov, Shvernı́k kóshesin Qoshqarov, Moskva kóshesin Abdullaev, Kuybıshev kóshesin Fazılov, Korolev kóshesin Matekeev, Lenin kóshesin Q.Awezov, Dimitrov kóshesin Qasımov, Shatalov kóshesin Yu.Dauletiyarov, Frunze kóshesin Kómekov, Kommunizm kóshesin Koshimov, Turgenev kóshesin A.Ayımbetov, Shexov kóshesin S.Nurımbetov, M.Gorkiy kóshesin Turekeev, Varshava kóshesin A.Musaev, Leningradskaya kóshesin Turımbetov, Krupskaya kóshesin Baylepesov, Partsezd kóshesin Maxambetov, Armeyskaya kóshesin X.Abutov, Yubileynaya kóshesin M.Ashirbekov, Severnaya kóshesin M.Erniyazov, Andreev kóshesin Smetullaev, Jdanov kóshesin -Ibragimov, Pervomayskaya kóshesin S.Usaqov dep ózgartirildi.

Qaraqalpaqstan Respublikası 2013-jıl 28 dekabrdegi 185 / XIV- sanlı «Geografiyalıq obektlerdiń atamaları haqqında» ǵı Nizanniń 7 – statyasiniń orinlanıwın támiyinlew maqsetinde Qaraqalpaqstan Respublikası Joqarǵı Keńesiniń Prezidiumı

Qaraózek rayoni hákiminiń rayondaǵı ayırım elatlı punktlerdiń atamalarına ózgerisler kirgiziw haqqındaǵı 2021 jıl 15- fevral kúńi 01-02/108- sanlı usınısı tiykarında Qaraqalpaqstan Respublikası Joqarǵı Keńesi Prezidiumınıń 2021-jıl 9 – marttaǵı 237-sanlı qararına qosımsha «Geografiyalıq obektlerdiń atamaları haqqında» ǵı Qaraqalpaqstan Respublikası Nızamina muwapiq ózgeris kirgiziletuǵın elatlı punktler atamaları tómendegishe belgilendi.

Nurlan -hárekettegi dáslepki ataması bolıp házirde Jangeldi bolıp ózgerdi , Qurban- aldingi ataması házirde Sari ishan bolıp oz'gerdi , Xojaq -aldingı ataması házirge Tilewmurat Ótemuratov jańa ataması , Qarlibay kópir -buringı ataması jańa ataması bolsa Taxpolat qandekli bolıp jańa atamadaǵı aytilatuǵın bolıp ozgeris kiritildi bular hákimshilik aymaqlıq baylanisi jaǵınan «Berdaq» awıl puqaralar jiyinına qaraslı obektler esaplanadı.Toybergen- aldingı ataması bolıp jańa ataması Baǵı bostan bolıp ózgerdi , Qaramoyın –Annaxoja qaramoyın bolıp ozgerdi, Taz- dáslepki ataması házirde ol Qoldawlı bolıp ózgerdi bular hákimshilik aymaqlıq baylansi jaǵınan «Qaraózek» awıl puqaralar jiyinına baylanisli aymaqlar bolıp tabiladı.

Isaxoja –bul obekt házirde jańa atama menen Xojalar bolıp hákimshilik aymaqlıq jaǵınan «Akademik Sabir Kamalov» awılı puqaralar jiyına tiysili aymaq esaplanadı. Temirxan - dáslepki ataması bolıp jańa ataması Allayar Dosnazarov boldı . Siytek jap -aldingı ataması házirde Qutlı qonis bolıp ózgerdi . Nurim tubek - hárekettegi ataması bolıp bul Bayterek jańa atamaǵa ózgertildi . Sultamurat- bul usı

⁷ Begmatov.E. Joy nomlari manaviyat kózgusi. T.,1998. 37-42 bb.

obektin geografiyalik háreketkegi atamasi bolip endi Qara buğa bolip ózgeris kiritildi. Qazayaqli -háreketkegi atamasi bolip jańa atama menen Tolibay Qabulov bolip ózgartildi. Qirq - aldinqi háreketkegi atamasi bul jańa atama menen Qirq-irğaqli bolip ózgartildi bular hákimshilik aymaqliq jaqtan «Allayar Dosnazarov» awil puqaralar jiyinina qarasli esaplanadi.

Qoshqarbay –Jeken kól bolip ózgartildi Aqbolat -aldinqi atamasi házirde jańa ózgeristegi atamasi Mayli kól bolip bul obekt «Esimózek» awil puqaralar jiyini aymagında. Atamurat- Bağdat bolip ózgartildi Tórebek –Tóreli bolip ózgeris kiritildi Umbet –Keleshek atamasi bolip esaplanadi . Batiq –Batiq kól jańa atamsi esaplanadi Qandekli –Bes sari- qandekli jańa atamasi bolip tabiladi

Oljabay –Jalgız qum jańadan ózgeris kiritilgendegi atamasi . Sherimbet – bul geografiyalik háreketkegi atamasi bolip jańa atamasi Álim bolip ózgerdi Ótegen Qorjin – Kókegis bolip jańa atama Irsimbet –Terbenbes bolip ózgartildi

Usnatdin – Qoldawli bes kempir bolip ózgartildi bul aymaqlar «Quralpa» awil puqaralar jiyinina qarasli obektler esaplanadi Qipshaq – Sańmurin qipshaq bolip ózgeris kiritildi Ótegen –Ótegen Nurmağanbetov bolip ózgeris kiritildi

Qaramoyin –Sabalaq bolip ózgartildi Xoja awil- Qumlixoja awil bolip jańa atama menen aytilatuğın boldi Joldas awil –Marqa boyi bolip ózgeris kiritildi bul aymaqlar hákimshilik baylanisi jağinan «Mádeniyat» awil puqaralar jiyinina qarasli esaplanadi Dóngelek qora – Tasjarma bolip ózgartildi. Dagar –Tóre awil bolip ózgartildi. Quwis – Suwshi awil bolip jańa atamada ózgeris kiritildi. Kuzbergen awil –Talapshań awil bolip ózgartildi. Xoja awil- Qoyshi awil bolip ózgartildi bul aymaqlar hákimshilik aymaqliq baylanisi jağinan «Qoybaq» awil puqaralar jiyini aymagina baylanisli .

Paydalanğan ádebiyatlar dizimi:

1. Mirziyoev Sh. Erkin va farovon, demokratik Ózbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Ózbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bagishlangan Oliy Majlis palatalarining qoshma majlisidagi nutq. /Sh.M. Mirziyoev. - Toshkent: «Uzbekistan» NMIU, 2016.
2. Гулямов ЙА. «История орошения Хорезма». Т.,1957;
3. Есбергенов Х. «Қарақалпақ этнографиясы» Т. 1970.
4. E.Begmatov Joy nomlari manaviyat kuzgusi. Т.,1998., 21 b.
5. S.Qoraev. Ózbekiston viloyatlari toponimlari. Т., 2005. 34 b.
6. Begmatov.E. Joy nomlari manaviyat kózgusi. Т.,1998. 44 b.
7. «Xalq sózi», 1989 yil, 21 oktyabr, 1-bet.
8. «Xalq sózi», 1996 yil, 7 sentyabr, 1-bet.
9. «Xalq sózi», 1996 yil, 1 iyun, 1-bet.